

© Miguel G. Mora

Bolívia té al voltant de 10 milions d'habitants, el 60% dels quals viuen en àrees urbanes. La ciutat més poblada és Santa Cruz de la Sierra, seguida per La Paz-El Alto, Cochabamba, Sucre, Potosí i Oruro.

Al país hi conviuen unes 36 ètnies o poblacions indígenes diferents, cadascuna amb la seva llengua pròpia. Pràcticament la meitat de la població és indígena, el 25% mestissa i la resta d'origen europeu. Hi ha dos grups principals de pobles indígenes: els de l'altiplà (aimara i quítxua) i els de les planes orientals (els guaranís i altres). D'aquesta última ètnia, amb les seves diverses sub-ètnies, són especialment atractius els ?tacanes?. A aquestes zones no va arribar l'imperi Inca, només petites incursions. Les tribus de les planes, després de 2.000 anys de batallar per vedats de pesca o caça, han desenvolupat una cultura de pacte, negociació i acord.

La ciutat de La Paz, seu del Govern bolivià, va ser fundada l'any 1548, inicialment a Laja, en ple altiplà. Seguidament va ser traslladada a la seva ubicació actual, a la vall de Chuquiago, un lloc de menor altitud i "més càlid".

La ubicació geogràfica de La Paz és de per si la més inadequada per a una ciutat de més d'un milió d'habitants. L'enorme superfície de l'altiplà, tancada per les serralades, té alguna sortida a nivell horitzontal, és a dir algun lloc on la serralada s'interromp. En èpoques pretèrites, les enormes geleres i glaceres existents a l'altiplà buscaven una sortida, i aquesta sortida és la vall de La Paz. No és la vall glacial típica, ja que el temps transcorregut, fenòmens tectònics i pluges desdibuixen aquesta imatge. Actualment podríem dir que la vall de La Paz és una immensa torrentera. Recorreguda per prop de 300 rius o torrents que desemboquen al riu Choqueyapu, que vol dir "riu d'or" en aimara. Després passa a anomenar-se riu La Paz, seguidament riu Beni, més tard Mare de Déu i, juntament amb el Mapore, es lliuren al riu Fusta i aquest a l'Amazones.

La urbanització de la ciutat és lineal, seguint la vall. Un eix central recorre pràcticament els 25 km, amb diversos noms: Avenida Mariscal Santa Cruz, Paseo del Prado, Av. del Arce, etc. En aquest eix central s'ubiquen els bancs, oficines del Govern, ambaixades i edificis residencials que ocupen les classes professionals o classes mitjanes. Hi ha poques botigues i cap taller, algun centre comercial, restaurants o cinemes. A mesura que ens allunyem de l'eix central, l'alçada i qualitat de l'edificació disminueix al mateix temps que els carrers presenten enormes pendents, i finalment es converteixen en escales. L'edificació continua per aquests vessants pràcticament fins a l'altura de 4.050 m, on està el límit municipal amb El Alto. L'edificació en els vessants oficialment està prohibida en la majoria de les zones, però la gent omet aquesta norma i construeix la seva residència a qualsevol lloc. El problema dels vessants són les esllavissades, ja que tenim un estrat molt permeable, Grava Miraflores, sobre un estrat impermeable, Formació La Paz, i això crea un pla de lliscament en èpoques de pluges o amb simples fuites d'aigua.

La població de La Paz es distribueix, geogràficament, segons estatus econòmic, sent la zona més desitjable i cara la zona sud, doncs l'altura menor representa més oxigen i millor qualitat de vida. Els vessants els ocupa una classe social de comerciants en general. El sòl residencial està pràcticament esgotat, amb la qual cosa l'edificació en alçada, torres d'estructura de formigó de 25 o més plantes, cobreix tot l'eix central i últimament s'estén pels espais lliures adjacents.

De l'anterior es dedueix la congestió de trànsit existent. No se sol cedir el pas, els escassos semàfors són orientatius, no hi ha passos zebra i el vianant és una pobra víctima d'aquest trànsit caòtic. Les voreres són molt estretes i amb evident manca de manteniment, que podríem fer extensiu a tot el mobiliari urbà i carrers asfaltats que presenten enormes deficiències.

A aquests problemes s'hi suma un transport públic ineficaç i antiquat. La majoria de mitjans de transport públic són furgonetes, 27000 Un., adaptades al transport de 15 viatgers. És un transport incòmode, però econòmic. Freqüentment la ciutat queda col·lapsada, ja que en ser la seu del Govern, les protestes o manifestacions són freqüents i és habitual bloquejar avingudes principals sense que la policia hi intervingui per llargs períodes o dies. Actualment l'alcaldia està intentant acabar amb aquest tipus de transport amb la inauguració d'uns autobusos com els nostres, Puma Katari, però s'enfronta al sindicat de xofers de furgonetes que es resisteixen a perdre el seu negoci, i limiten les línies d'autobús als trajectes més

exterior.

La construcció de les línies de telefèric per part del Govern intenta donar solució al problema del trànsit. Al meu entendre, donada la topografia existent, és l'únic mitjà de transport públic adequat a aquesta ciutat. Actualment hi ha tres línies de telefèric en funcionament. És una gran obra, construïda per l'empresa austríaca Doppel Mayr. El trajecte és espectacular, còmode i net. Actualment el telefèric presta servei principalment a la classe treballadora que es desplaça d'El Alto a La Paz. Abans aquest desplaçament podia durar més de 90 minuts; ara, amb el telefèric, no dura més de 15. Lamentablement, el cost del bitllet, subvencionat, no cobreix ni de bon tros l'amortització i manteniment d'aquesta instal·lació, la qual cosa generarà problemes a curt termini.

La planificació urbanística simplement és inexistent i les normes de construcció són molt genèriques i subjectes a canvis segons la pressió del promotor. Els funcionaris de carrera no existeixen, tots són del partit de torn. L'administració pública és precària i amb escàs pressupost, ni tan sols per mantenir dignament els serveis bàsics, asfaltat, sanejament, transport públic, escombraries, etc. No obstant això, es nota una millora en tots aquests serveis en els darrers anys, però sense arribar als estàndards europeus.

Miguel García Mora, arquitecte. Corresponsal del COAC a La Paz, Bolívia. Juny 2018

[1]

Tornar

[2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/mon/bolivia-com-la-geografia-condiciona-larquitectura>

Links:

[1] <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/16047>

[2] <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>